

KIVONAT
NAGYKOVÁCSI NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
2011. NOVEMBER 24. MEGTARTOTT
MUNKATERV SZERINTI ÜLÉS JEGYZŐKÖNYVÉBŐL

**NAGYKOVÁCSI NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
166 /2011. (XI.24.)**

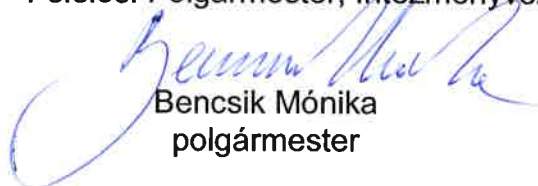
HATÁROZATA

Tárgy: Döntés a „2011-2016 Kulturális Stratégia Nagykovácsi” dokumentum elfogadásáról

Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testület úgy dönt, hogy a helyi kulturális és közművelődési feladatok rendszerének kialakításához és fejlesztéséhez elfogadja a „**2011-2016 Kulturális Stratégia Nagykovácsi**” megnevezésű dokumentumot, a határozat melléklete szerint.

Határidő: folyamatos

Felelős: Polgármester, Intézményvezető

Bencsik Mónika
polgármester

Tóthné Pataki Csilla
jegyző

**A Képviselő-testület a fenti határozati javaslatot a jelenlévő 8 képviselő
8 egyhangú igen szavazatával fogadta el.**

2011-2016 kulturális stratégia Nagykovácsi

**Készítette:
Diószeghy Tünde**

**Nagykovácsi
2011.**

Kulturális stratégia 2011-2016

Nagykovácsi

Helyzetelemzés

I. A múlt és az adottságok

Fekvése, megközelítése

Nagykovácsi Budapest II. kerületével (Adyligettel) határos; központi belterülete a főváros központjától mindössze tizenöt, északnyugati határától alig hat kilométerre fekszik. A Budai-hegység egy 330-340 méter magasan elterülő, 420-560 méter magas hegyekkel övezett völgykatlanában helyezkedik el, ennek köszönheti "zsákfalú" jellegét. A település csak egy irányból, Budapest felől érhető el, a Húvösvölgyi elágazástól, ahol el lehet kanyarodni Budakeszi és Solymár felé is. Az M1-M7-M0 autópálya-csomópont felől Budakeszin, a 10-es út felől Solymáron keresztül közelíthető meg közúton. Budapestről a Húvösvölgy végállomásról induló 63-as autóbuszjárat célállomása, vasút nem érinti.

Földrajza, környezeti értékei

A település meredek hegyekkel körülvett medencében található, melynek csak egy keskeny kijárata van Budapest felé. Pest megye egyik legmagasabban fekvő települése, tengerszint feletti magassága 342 m. Északon a Zsíros-hegy (424 m), Nagyszénás (550m), Kutya-hegy (558m), nyugaton a Széna-hegy (475m), délen a Nagykopasz (561m), keleten a Remetehegy (424m), és a Kerek-hegy (419m) veszik körül. A hegyek körben mind erdővel borítottak.

A falun az Ördög-árok patak folyik keresztül, melynek forrása a településtől kissé nyugatra található, és az Erzsébet-híd lábánál torkollik a Dunába.

Az egész falut a Budai Tájvédelmi Körzet öleli körül, különösen kiemelendő a Szénások Európa-diplomás dolomit-hegyei, a csak itt élő *pilisi len* (*Linum dolomiticum*), mely a Zsíros-hegyről a Nagyszénásra vezető tanösvényről is megtekinthető. A Nagykopaszra 2006-ban épült *Csergezán Pál* (1924-1996) festő- és grafikusművészről elnevezett kilátóról (*Basa Péter* építész alkotása) egyedülálló körpanoráma nyílik a tágabb környezetre is.

Története

A római korban már jelentősebb település volt a mai község helyén. A középkori falut királyi szolgák – alighanem fegyverkovácsok – lakták. Első írásos említése egy 1254-ben kelt oklevélben található. A török hódoltság alatt elnéptelenedett falut 1700-1760 között – a birtokos Wattay család hívására – a Fekete-erdő környékéről (főleg Hessen, Schwaben, Würtemberg tartományokból) érkező, német nyelvű telepesek népesítették be. Katolikus templomukat 1742-1746 között építették. A Wattay család 1820-ban kezdte építeni kastélyát a falu elején, mely később Teleki, végül Tisza-birtok lett (a kastély ma állami tulajdon, jelenlegi „kezelője” az agrárminisztérium). A lakosság az 1744-ben számlált 718 főről 1842-re 1143-ra, 1941-re 2883-ra

emelkedett. Noha a 86,5%-ot kitevő német anyanyelvű lakosból csak 1663 (56%) vallotta magát német nemzetiségűnek, a második világháborút követő megtorló kitelepítés mégis kb. 2200 főt (800 családot) érintett. Az igazságtalanul kitelepített svábok helyére Heves megyéből (Besenyőtelek), az Alföldről (Jászfelsőszentgyörgy) érkeztek betelepülők, majd az úgynevezett „lakosságcsere” keretében Felvidékről (Érsekújvár, Andód, Bajta, Tardoskedd stb.) kitelepített magyar családok népesítették be a kényszerűen elhagyott portákat. Ezzel együtt a lélekszám 1949-ben mindössze 1904 fő volt (34%-os csökkenés az 1941-eshez képest), és csak 1970-re közelítette meg az 1941-es szintet. Az 1970-es években végbement parcellázások nyomán kialakult a Zsíros-hegy és a Nagyszénás déli lejtőjén az ú.n. északi, és a Remete-hegy oldalában a déli üdülőterület. Az itt hétvégi házat, később egyre több lakóházat építő budapestiek kiköltözése nyomán a település munkahelyből egyre inkább lakóhellyé vált, természeti adottságaiból adódóan népszerű célpontja lett a fővárosból kitelepülő, nagyrészt értelmiségi rétegnek. (A második világháborút követő időkben két területi veszteség érte Nagykovácsit: a községhez tartozó volt *Tisza István kertvárost*, (a mai Adyliget egy részét) 1950-től Nagy-Budapesthez csatolták, az üdülőterületek belterületbe vonásával, és az ehhez kapcsolódó közműfejlesztésekkel kapcsolatos áldatlan viták pedig ahhoz vezettek, hogy a „déli üdülőterület” lakosai helyi népszavazás nyomán megalakíthatták az önálló *Remeteszőlős* községet.)

Nevezetességei, látnivalói

Budapest felől Nagykovácsi belterületéhez közeledve először az Amerikai Nemzetközi Iskola épületei tűnnek fel, majd – ugyancsak bal kéz felől – az 1737-ből származó Szent Sebestyén kápolna és a ma Tisza-kastélyként ismert kastély, melyet még az 1700-as évek óta birtokos Wattay család kezdett építeni 1820-ban. A település főutcáján (Kossuth L. u.) álló, 1746-ban készült Mária-oszlop a pestisjárvány, illetve a szabadtéri szentmisék emlékét őrzi. A főútcán tovább haladva a helyi védettséget élvező Öregiskola eredetileg 1870-ben épült, 1929-ben kibővített épülete (benne közösségi ház és könyvtár) érdemel említést. A könyvtár nyitvatartási idejében tekinthető meg a sváb múltra emlékeztető helytörténeti gyűjtemény egy része. Udvarán található a Kányádi Sándor kezdeményezésére, Benedek Elek születésének 150. évfordulóján az országban másodikként felavatott Elek apó kútja. Az 1746-ban felszentelt római katolikus plébániatemplom barokk épülete országos műemlék. A mellette álló (szintén műemlék) plébánia-épület falában több római sírkő maradványai láthatók. A templom előtti téren - a falu 2010-ben látványosan felújított főterén - áll a két világháború áldozatainak emlékműve, az Országzászló, és az 1948-49-es emlékkő. A tér kedves színfoltja a régi parasztházból átalakított református templom, előtte a trianoni békediktátumra és a magyarság összetartozására emlékeztető kettős kereszt. Nem messze a honfoglalás emlékműve látható, pár lépéssel arrébb, az Ördögárok egyik hídjának két oldalán a kitelepítésnek és az áttelepítésnek állít emléket egy-egy szoborkompozíció. A templomok mellett tovább haladva a Kossuth Lajos utcán elérjük a település szélét: egyenesen tovább menve a Perbál felé vezető (római eredetű) erdei útra jutunk, balra fordulva pedig Telkibe gyalogolhatunk át, illetve felkapaszkodhatunk a Nagykopaszra, a Csergezánkilátóhoz. A „másik oldalon” azaz a Zsíroshegyen áll a régi kálváriából megmaradt – romjaiból felújított – kápolna és az ismét három kökereszt. (A Zsíroshegy felé menve láthatjuk a temető régi német sírköveit és a kívülről már elkészült új református templomot.) Ugyancsak a Zsíroshegy őrzi a helyi bányászkodás emlékét, a csillesor oszlopai állnak ma is (az Öregiskolában pedig kamarakiállítás emlékeztet

Nagykovácsi bányász múltjára). Tovább haladva a hajdan volt zsiroshegyi turistaház mellől az Ördöglyuk-barlanghoz jutunk, illetve Solymárra vagy Pilisszentivánra sétálhatunk át. A Zsiroshegy és a Nagyszénás közötti tanösvény a környék egyedülálló növény- és állatvilágával ismerteti meg látogatóit. Nagykovácsi csatlakozott a Zöldút-mozgalomhoz, és a Mária-út is áthalad a településen.

II. Nagykovácsi ma

A mintegy kétezer ingatlanon lehetővé vált lakóház-építés még évekig tartó folyamatos lélekszám-növekedéssel jár együtt. Ez egyrészt a jelenlegi infrastruktúra (közlekedés, szennyvíz-elvezetés, kereskedelmi ellátás, óvodai férőhelyek) túlterhelését okozza, másrészt viszont a lakosság fiatalodását, az aktív korú és a gyermek-népesség gyarapodását hozza magával. A nagyközség állandó bejelentett lakóinak száma közel 7000 (2011. áprilisi adat szerint 6893) fő, és mintegy 1000 fő az életvitel-szerűen itt élő, de máshová bejelentett lakos. Előrejelzések szerint a lélekszám néhány éven belül eléri a tízezer főt.

Társadalmi rétegződése történetéből következik. Az eredeti sváb lakosságot szinte teljes mértékben kitelepítették, a velük együtt élt magyarok és a betelepülők, valamint betelepítettek 1945 után bányász- és téesz-faluban éltek. (Ma már a betelepítettek – és leszármazottaik – tekintik magukat „öslakóknak”; a gyermekként ide kerültek és az első itt születettek már nyugdíjasok, gyermekeik aktív dolgozók. A következő réteg a hetvenes években üdülőteltet vásároltak, majd kiköltözöttek köre; jellemzően „középréteg”, érettségivel ill. felsőfokú végzettséggel és átlagos anyagi helyzettel. Valamivel későbbre tehető a „felsőbb”, alkotó értelmiség és a művészek kitelepülése, mely a mai napig a nagykovácsi társadalomszerkezet egyik meghatározója. Ha a „szellemi termék” mérhető lenne, az országban az egyik legmagasabb értéket mutatná az itt egy főre jutó szellemi termékek (kiadott lemezek, kiállítások, filmek, színházi szerepek, tudományos és szépirodalmi publikációk stb.) aránya. Feltétlenül kiemelendő jellegzetessége a lakosság összetételének a rendkívül magas gyermeklétszám, és a több-, illetve sokgyermekes családok nagy száma. A munkanélküliség nem sújtja jelentős mértékben a lakosságot.

A 2010-es önkormányzati választások előtt német nemzetiségűnek 80 fő jelentette be magát, így 2006-hoz hasonlóan ismét német kisebbségi önkormányzat alakult. (Egyéb kisebbségek elenyésző számban jelezték létüket: 2 bolgár, 1-1 lengyel, ruszin és örmény regisztráltatta magát.)

Gazdasági élet

Nagykovácsi belterülete további növelésének, a tízezer fölötti beépülésnek, valamint az ipari, vagy nagy terület-igényű egyéb beruházásoknak a földrajzi és természeti adottságok szabnak gátat (ám ezek az adottságok - a jó levegő, a védett természeti környezet, a táj szépsége, a „zsákfalú” nyugalma - teszik vonzó lakóhellyé. Jellemzően kis, és elsősorban szellemi munkát igénylő vállalkozások teszik ki az összesen mintegy 840 nagykovácsi székhelyű vállalkozás zömét (közülük 100 körüli tekinthető jelentősebbnek).

Humán közszolgáltatások tekintetében az egészségügyi alapellátás megfelelően biztosított (három háziorvos, két gyermekorvos, három védőnő, két fogorvos),

emellett néhány szakorvos tart magán-rendelést. A szociális ellátás kistérségi együttműködés alapján működik, ezen kívül aktív az önkormányzat szociális közalapítványa.

Szálláshely, vendéglátó-hely ellátottság nem jelentős: meleg étel mindössze öt helyen kapható (egy étterem, egy pizzeria, egy falatozó, egy húsbolt és egy „söröző”), egy kávézó, egy cukrászda mellett hat különböző színvonalú „büfé” (a.m. kocsmá) áll rendelkezésre. A Nagyszénáson és a Zsíroshegyen még fellelhetők a két volt turistaház romjai; bent a faluban két magán-szálláshely (Wéber panzió, Rozmaringház) és a Kastély Vendégfogadó működik.

Helyi média a havonta megjelenő *Böngésző* című hirdetési lap, melynek melléklete az Önkormányzati Hírek, benne a kulturális programok. Elektronikus média a helyi kábel tv, melynek képűségjén hirdetések mellett óránként a Polgármesteri Hivatal közleményei jelennek meg, illetve hetente a „Nagykovácsi Mozaik” című műsor számol be az eseményekről (beleértve az Öregiskola fontosabb rendezvényeit – melyekről felvétel készül – és a képviselő-testületi ülések felvételeit is). Nagykovácsi honlapjáról (www.nagykovacsi.hu) és a Nagykovácsi civil közösségi portálról (www.nagykovacsi.net) is elérhető az intézmények honlapja, és megtekinthető az aktuális kulturális program is. A térségi médiumok közül a *Budakörményeki Iránytű* foglalkozik rendszeresen nagykovácsi témákkal, és közli a fontosabb nagykovácsi kulturális eseményeket is. Országos hatókörű kulturális internetes oldal a Magyar Művelődési Intézet által működtetett erikanet, ahol szintén rendszeresen megjelennek nagyobb rendezvényeink.

III. Kulturális adottságok és lehetőségek

Művelődéstörténet

Nagykovácsi művelődéstörténetének feltárásával – tudomásunk szerint – még senki nem foglalkozott. Feltehető, hogy a 19. században a „belakott” településen megszilárdult és a más sváb településekéhez hasonlóan zajlott a társadalmi élet, beleértve a művelődési-kulturális alkalmakat is. Az olyan jelentős pap-egyéniségek, mint Fejér György vagy Csereney József plébánosok egyházi szolgálatuk mellett nagy valószínűséggel művelődési tevékenységet is folytattak. A község első iskolája 1870-ben épült, óvodája 1895 óta működik. A Grosskowatscher Heimetbuch visszaemlékezői a 20. század első évtizedeiről elsősorban a zenét, a helyi zenekarokat említik. Felber Géza plébános 1911-ben Katolikus Olvasókört, később zenekart, kórust szervezett. A kötetből amatőr színjátszásról, az 1930-as évekből figyelemre méltó passió-játékokról, és Felber plébános templomi kórusának vendégszerepléseiről is kapunk hírt.

Szellemi örökségként számon tartható hagyomány, szokás, vagy csak a falura jellemző kiemelt ünnep nem maradt fenn, és a település történetét kutatók sem bukkantak ennek nyomára.

1952-ben létrejött a népkönyvtár, mely 1955-ben a művelődési otthon egyik hátsó szobájában kapott helyet. Az 1978-as „községi krónika” feljegyezte, hogy az akkor 5800 kötetes könyvtár átmenetileg a pártház egyik szobájába költözött. A művelődési intézmény – talán nem egyedül az országban – a községi könyvtár-általános művelődési központ-klubkönyvtár utat járta végig, hogy mostanra „községi ház és

könyvtár” elevezéssel működjön többfunkciós művelődési intézményként. Az általános iskola épület-bővítését (és a régi művelődési ház használaton kívülé válását) követően, az Általános Művelődési Központ létrehozásával a községi könyvtár beköltözött az iskolába, majd Klubkönyvtár elnevezéssel önállósulva látta el mind közművelődési könyvtári, mind népművelői feladatait, továbbra is az iskola helyiségeinek és berendezéseinek használatára szorulva. (Végleges helyének elfoglalása előtt a több mint 20 ezer kötetes nagykovácsi könyvtár az általános iskola első emeletének hátsó sarkában szorongott.) Ám a Klubkönyvtár keretei között alakult meg a több mint 25 éve töretlenül népszerű „Asszonykórus”, és tevékenykedett a „Honismereti Baráti Kör”, mely a világháborús emlékoszlop 1990-es felújításának kezdeményezésével és szervezésével „beírta magát” Nagykovácsi történelmébe. A legutóbbi évtizedekből emlékművek felállítása, a Linum fesztiválok, az Öregiskola keleti szárnyának felújítása, új közművelődési rendelet megalkotása, a többcélú művelődési intézmény megalapítása, új református templom és új óvodaépület, két kápolna- és egy főtér-felújítás érdemel említést.

Intézményi adottságok

A Kispatak Óvoda kapacitása a gyermeklétszám örvendetes növekedése miatt még a 2010-ben Európa Uniós támogatással épült székhelyóvodával, és a megtartott régi tagóvodákkal együtt sem elégséges.

A Kispatak Óvodában a nevelés-oktatás a „Természet útjain természetes neveléssel” c. helyi nevelési program alapján folyik, mely a helyi lehetőségekre támaszkodó, integrált, innovatív, nyitott, a kompetencia alapú nevelés alapelveit szem előtt tartó programként jellemezhető. Az óvoda programjának és mindennapjainak szellemiségét áthatja a környezettudatos szemléletmód megalapozására való törekvés, melynek eredményeként az intézmény elnyerte a „Zöld Óvoda” címet.

Az óvodások sokakat megmozgató községi rendezvényeken való aktív részvétele (nemzeti ünnepek, vásárok, Márton napi lámpás felvonulás stb.) mind hozzájárulnak szakmai elismertségükhöz, népszerűségükhöz.

Az önkormányzati fenntartású óvoda mellett egy magán és egy alapítványi (Waldorf) óvoda, valamint több családi napközi működik a településen.

Az Általános Iskola tanulóinak száma néhány éve indult folyamatos emelkedésnek, csökken az a korábbi tendencia, hogy a városba hordják iskolába a kicsiket; bár a hat osztályos gimnáziumok elszívó hatása érzékelhető. A másodsor is „ökoiskola” címet nyert intézmény tanulóinak sikerrel szerepelnek térségi és megyei rendezvényeken, versenyeken, a továbbtanulási arány 100%-os. Pályázati pénzből idén nyáron az iskola teljes épületenergetikai felújítása készült el (ez egyúttal megújult külsőt is adott). Az óvodához hasonlóan az általános iskola tanulóinak is rendszeres közreműködői községi és kistérségi rendezvényeknek is.

Sportlétesítmény mindössze az Általános Iskola tornacsarnoka (újonnan cserélt sport-padlóval) és udvari beton-pályája (talán a pálya műfüvesítésére sor kerülhet a következő évben). Az egy szál (szinte a falu legközepén elhelyezkedő, az öltözőktől csak utcán keresztül megközelíthető) labdarúgó-pályán a Nagykovácsi SE és a tőlük független, kicsikkel foglalkozó Nagykovácsi Utánpótlás SE osztozik. Létesítményhez nem kötődő, de évente megrendezett fontos, országos sportesemény a Crosskovácsi terep-kerékpáros és futóverseny.

Közösségi ház, közösségi szintér, könyvtár és ezeken kívül önkormányzati tanácsterem, házasságkötő terem az Öregiskola Közösségi Ház és Könyvtár. A település első iskolájának helyi védettséget élvező (eredetileg 1870-ben épült, 1929-ben kibővített) épületének egyelőre csak egyik szárnyát tudta az Önkormányzat felújítani. A többcélú közművelődési intézmény jelenleg két teremből áll: a két szintes galériával rendelkező nagyobbik teremben kapott helyet a 26 ezres állományú könyvtár, mely feladatellátási szerződés alapján biztosítja Remeteszőlős közkönyvtári ellátását is. Szolgáltatásai: helyben használat, könyv, játék, CD, DVD kölcsönzés, internet-használat, wifi, NAVA-pont, fénymásolás. A terem átalakítható előadó-teremmé. A kisebbik terem szolgál klub-összejöveteleket, legfeljebb 50 fős hallgatóságú előadások, kamara-koncertek, kiállítások céljára, de házasságkötő-terem és az Önkormányzat tanácsterme is egyben. Szüksős lehetőségei ellenére az intézmény kézműves foglalkozásokat, táncszínházat rendez gyerekeknek és felnőtteknek, családi napokat, egészség-napokat szervez, klubjaival a legkülönbözőbb korú és érdeklődésű lakosokat szólítja meg. Az intézmény a jelenlegi infrastrukturális adottságok miatt programjainkat számos alkalommal külső helyszínekre szervezzük: Általános Iskola tornacsarnoka, Római Katolikus templom, Amerikai Nemzetközi Iskola színházterme, Tisza Kastély, Trendl Ház. Szabadtéri rendezvényeink megvalósításához intézményünk udvarát, a Római Katolikus Templom kertjét és a Nagyszénáskert egy részét vettük igénybe. Uniós támogatással elkészült Nagykovácsi főtere, mely számos községi, állami ünnepnek, közösségi rendezvénynek biztosít helyszínt, ezen kívül rendszeres találkozási lehetőséget nyújt a lakosság számára.

A Nagykovácsi Alapfokú Művészeti Iskolában ének-zene, képzőművészeti, tánc és színházművészeti tagozaton folyik az oktatás, keretei között működik a Rézpatkó néptánc együttes is. Rendszeres szereplői Nagykovácsi kulturális életének, évente már hagyománnyá vált gálaműsort szerveznek.

Közgyűjtemény a település már említett könyvtára, és a helytörténeti gyűjtemény, melyet az intézmény a német kisebbségi önkormányzattal együttműködve gondoz. A gyűjtemény egy része, valamint a bányászati kiállítás a könyvtár nyitvatartási idejében tekinthető meg.

Az Önkormányzat

Oktatási-kulturális feladatait a Kispaták Óvoda, az Általános Iskola és az Öregiskola Közösségi Ház és Könyvtár fenntartásával az Önkormányzat maradéktalanul ellátja. Ezen kívül kiemelten támogatja az Alapfokú Művészeti Iskolát (NAMI), és támogatja a Nagykovácsi Alkotó Művészek Egyesülete (NAME) rendezvényeit. 2007-ben először az Öregiskolában működtetendő közművelődési intézmény koncepcióját alkotta meg, majd új közművelődési rendeletet alkotott, megalapította az új intézményt, a települési könyvtárat megfelelő berendezéssel látta el és átköltöztette az Öregiskola könyvtári célra felújított szárnyába; a könyvtárat úgy rendezte be, hogy annak terme elláthasson előadótermi funkciót is. Az intézmény működteti a Faluházat, mint a kézműves foglalkozások színterét. Az intézmény személyi állományának fokozatos bővítésével kialakította a szükséges humán infrastruktúrát. A Polgármesteri Hivatalban nincs az oktatási-közművelődési ügyekkel foglalkozó munkatárs, de a 2006-2010-es ciklusban a Képviselő-testület két tagja volt szakember a művelődésügy területén (egyikük alpolgármester), jelenleg a

közművelődési intézmény igazgatója tagja a testületnek, az iskola igazgatója pedig második ciklusát tölti a képviselő-testületben.

Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 27/1996. (VII.29.) Kt. Rendelete alapján évente egy alkalommal Díszpolgári címet adományoz 2 fő részére, valamint a Nagykovácsiért Emlékérmét 3 fő részére, azok számára, akik a helyi közösség szolgálatában kiemelkedő érdemeket szereztek. 28/2010. (XII.16.) Önkormányzati rendelete helyi elismerő címek alapításáról és az adományozás rendjéről szóló 27/1996. (VII.29.) rendelet módosításával a R 5. §-sal Szatmári Lajos-emlékdíj adományozásával egészült ki az alábbiak szerint::

- (1) Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata Szatmári Lajos, községünk díszpolgára születésének 100. évfordulója alkalmával emlékdíjat alapít.
- (2) A díjat évente egyszer adományozhatja a testület, a díj átadására minden év decemberében kerül sor.
- (3) A díjat azok kaphatják, akik szakmai munkássága, civil tevékenykedése méltó Szatmári Lajos pedagógusi, népművelői, helytörténelmi munkásságának emlékéhez.
- (4) A díjra javaslatot tehetnek a község oktatási és kulturális intézményei, civil szervezetek, a szülők különféle szervezetei, az önkormányzat.

Civil szervezetek, öntevékeny közösségek, egyházak

A Német Nemzetiségi Önkormányzattal a települési Önkormányzat és intézményei szoros együttműködést alakítottak ki. Rendszeresen szervezünk közösen kulturális rendezvényeket. Kezdeményezésükre 2011. nyarán újítottuk föl a Nagykovácsi Búcsú hagyományait az Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata az Öregiskola közreműködésével.

A helyi egyházközösségek és a Nagykovácsi Önkormányzat és intézményei rendszeresen együttműködve szerveznek községi rendezvényeket.

A civil szervezetek Nagykovácsi kulturális életében meghatározó szerepet töltenek be. Nagykovácsi kulturális intézménye törekszik a velük való rendszeres együttműködésre, közös programok szervezésére, egymás programjainak népszerűsítésére, tevékenységük segítésére. A Képviselő Testület is szorosabbá kívánja tenni a velük való együttműködést, az Önkormányzat számukra pályázati úton elnyerhető támogatást biztosít, és egy-egy képviselő vállalta a szorosabb kapcsolattartást az egyes civil szervezetek képviselőjével a hatékonyabb munka érdekében.

Nagykovácsiban működő civil szervezetek: Amerikai Nemzetközi Iskola Budapest Alapítvány, Bázis Ifjúsági Közösségfejlesztő és Kulturális Alapítvány, Boróka Óvoda Alapítvány, CROSSKOVÁCSI Sport és Környezetvédő Egyesület, Fejér György Szociális Közalapítvány, HOSPICE, Környezet a Gyermekekért Alapítvány, Közhasznú Alapítvány Nagykovácsiért, LINUM Nemzetközi Tudományos és Művészeti Alapítvány, Nagykovácsi Alapfokú Művészeti Iskola NAMI, Nagykovácsi Alkotóművészek Egyesülete NAME, Nagykovácsi gróf Tisza István Nemzeti Kör, Nagykovácsi Közhasznú Harangszó Alapítvány, Nagycsaládosok Országos Egyesületének Nagykovácsi Csoportja, Nagykovácsi Óvodásokért Óvodai Alapítvány, Nagykovácsi Református Gyülekezetért Alapítvány, Nagykovácsi Sportegyesület, Nagykovácsi Széchenyi Ödön Önkéntes Tűzoltó, Polgárőr és

Mentési Egyesület (Készenléti Szolgálatok), Nagykovácsi Társas Kör, Nagykovácsi Természet és Környezetvédelmi Egyesület NATE, Nagykovácsi Utánpótlás Sport Egyesület, Nagykovácsi Waldorf Óvoda Alapítvány, Nagykovácsi Zenei Alapítvány, Országos Karitasz Helyi Csoportja, Tündérvár Óvoda Alapítvány, Vállalkozók Nagykovácsiért Egyesülete, Zsíroshegyi Kilátások Közhasznú Egyesület.

Önszerveződő közösségek, klubok létrehozását az Öregiskola nyitása óta (2007.) alapvető céljának tartja, és számukra lehetőséget biztosít a rendszeres kulturális összejövetelekre. Az intézményünkben működő közösségek: Tiszta Forrás Nyugdíjasklub, Helytörténeti klub, Anyukák kubja – Könyvklub, Babahordozó klub, Egészségklub, Szülők klubja, Bridzsklub, Nemzetközi klub, Nagykovácsi Vegyeskar, Kézműves Műhely.

Rendszeresen megrendezésre kerülő rendezvények

Nemzeti ünnepeink és évfordulóink: március 15., június 4., augusztus 20., október 6., október 23.

Nemzeti és nemzetközi évfordulók: Magyar Kultúra napja, Magyar Költészet Napja, Föld napja, Gyermeknap, Népmese napja, Idősek világnapja, Zene Világnapja.

Községi, kistérségi és országos rendezvények: Crosskovácsi, Nagykovácsi Búcsú, Kitelepítési emléknap, Alapfokú Művészeti Gála, Rézpatkó Gála, Zsíroshegyi Gyermeknap és Mikulás, Katalin-napi bál, Óvodabál, Iskolabál, Majális-családi nap, CIVIL nap, Egészségnap, Adventi hétvégék, Kistérségi Kórustalálkozó, Országos Mesevetélkedő, Szemétszedés – Tavaszi nagytakarítás, Márton napi lámpás felvonulás, Nagykovácsi Művészeti Találkozó (NAME fesztivál)

Külkapcsolatok

Testvérvárosi kapcsolatot ez évben létesítettünk először: 2011. májusában döntött a testület arról, hogy kialakítja az első hivatalos testvérvárosi kapcsolatát a szlovákiai Stupava (Stompfa) településsel. Rendszeresen ápol, különösen jó kapcsolata van Nagykovácsinak Besenyőtelekkel, a felvidéki Andód, a Máramaros megyei Koltó, a német Linum, a lengyel Rudy és a cseh Bolatice településekkel.

A kistérség fontosnak tartja, és kulturális téren különösen szorgalmazza az egymáshoz közeli települések kölcsönösen előnyös együttműködését.

2004-ben alakult meg a **Pilis-Buda-Zsámbék Többcélú Kistérségi Társulás**, amely 14 település szövetsége. Tagtelepülések: Pilisvörösvár, Piliscsaba, Pilisjászfalu, Pilisszántó, Pilisborosjenő, Solymár, Nagykovácsi, Remeteszőlős, Pilisszentiván, Zsámbék, Tök, Perbál, Tinnye, Üröm. A társulás legfőbb döntéshozó szerve a 14 tagú társulási Tanács, amelybe az önkormányzatok a polgármestereket delegálják és az alábbi feladatok ellátása érdekében jött létre:

- A kistérségi területfejlesztési programok és projektek megvalósításáért
- A közszolgáltatások magasabb szakmai színvonalon történő ellátásáért
- A közigazgatási ügyintézés korszerűsítésért
- Az életminőség javításáért

Ennek érdekében

- Együttműködési fórumokat hoz létre

- Érdekképviselői szerepet visel a központi szervek és nemzetközi szervezetek felé
- Menedzselő és forrásszervező funkciót lát el

A **Kistérségi Iroda**, amely 2007-ben alakult pilisvörösvári székhellyel, 2011-től Nagykövácsiban működik.

A **Kistérségi Civil Alap** pályázat 2008-tól három település együttműködésével megvalósuló programokra nyújt támogatást, ezzel erősítve a kistérségi települések kölcsönös együttműködését, egymás hagyományainak, kulturális értékeinek megismerését.

2010-ben a társulási tanács kezdeményezte a **Közkinccs Kerekasztal** létrehozását, melyhez 12 település csatlakozott. Az ország többi térségében már működő kapcsolatrendszerhez hasonlóan itt is létrejött ez a fórum. A Közkinccs Kerekasztal alaptagjait a települések polgármesterei delegálták. Olyan kulturális szakemberekről van szó, akik kulcsszerepet játszanak a település életében. A kreativitás felszínre hozásának szándékával működő csoport nyitott, csatlakozhatnak a művelődés területén tevékenykedő további tagok is. Jelenleg mintegy 30 tagja van. A Kerekasztal rendszeresen találkozókat szervez. Az ülések vándorolnak a térségi településeken.

Az **Aranykapu - kalandozások a kistérségi kultúrában** című eseményt a Kerekasztal kezdeményezése révén 2010-ben Piliscsabán, 2011-ben Pilisborosjenőn szerveztük meg. A közreműködők és az idelátogató közönség valamennyien a térségből érkeztek, bizonyítva a közösség erejét, a helyi értékek szépségét és nagyságát.

Az elmúlt években **egyéb kistérségi rendezvényeket** is szerveztünk együtt: Kistérségi Mesevetélkedők, Kistérségi Kórustalálkozók, Néptánc-találkozók, Ifjúsági találkozó, kiállítások.

SWOT elemzés

Erősségek

- Az alapítását követő három év alatt kialakult, megszilárdult működésű, saját helyvel rendelkező közművelődési intézmény
- Az oktatási-nevelési intézmények (Kispatak Óvoda, Nagykovácsi Általános Iskola, Öregiskola) és az Önkormányzat közötti jó együttműködés
- A művelődés, az oktatás ügyének képviselője az önkormányzat Képviselő-testületében
- A lakosság egy csoportjának érdeklődése, aktivitása
- A civil szervezetek erős kulturális aktivitása és közösség-szervező ereje
- Az egyházak közösség-teremtő ereje
- Az önkormányzati intézményekben dolgozók szakmai elkötelezettsége, aktivitása a település kulturális életében.

Gyengeségek

- Az aktív, érdeklődő lakosok viszonylag kis létszáma
- A közösségi terek, infrastrukturális háttér hiánya
- A közművelődési intézmény eszközellátottsága nem felel meg a szakmai előírásoknak
- Az ifjúság számára kulturális szabadidős közösségi terek hiánya
- A természeti adottságok kihasználatlansága
- Játsszóterek száma és minősége
- A civil szervezetek együttműködési lehetőségeinek kihasználatlansága

Lehetőségek

- Javul az intézmények infrastrukturális és eszközellátottsága
- Az aktív, számos új kezdeményezéssel előálló civil szervezet
- Az itt lakó művészek, tudósok (a „szellemi potenciál”)
- A kisgyermekes családok nagy száma és fogékonysága a családi és gyermekprogramok iránt
- Az óvoda és iskola közösségformáló-közösségépítő szerepe
- Az elkészülő új református templom mint kulturális események lehetséges helyszíne
- A régi református „kistemplom” esetleges kulturális célú hasznosítása

Veszélyek

- A település szervesen fejlődése, töredezett történelme
- A lakosság heterogén összetétele
- Budapest elszívó hatása, konkurens kínálata
- Az önkormányzatok állami támogatásának évek óta tartó csökkenése
- A pályázati lehetőségek esetlegessége és feltételeinek kedvezőtlenége
- A helyhiány, az Öregiskola épülete másik szárnya felújításának elmaradása
- A közösségi terek hiányában csökken a társadalmi és civil aktivitás
- Ifjúsági közösségek kialakulásának hiánya
- Tartós óvodai férőhely hiány

Célok, prioritások – Nagykovácsi kulturális arculatának kialakítása

I. Az Öregiskola Közösségi Ház és Könyvtár, mint kulturális központ szerepének erősítése

1. Elérhető minőségi szolgáltatások nyújtása
 - A minőségbiztosítás helyben alkalmazható elemeinek fokozatos bevezetése
2. Az Öregiskola nyugati szárnyának felújítása, szabadtéri színpad kialakítása
 - A megvalósításhoz szükséges anyagi forrás megteremtése pályázati támogatás felhasználásával
3. Az intézmény infrastrukturális és eszközellátottságának javítása
 - Az intézmény minden költségvetési évben meghatározza a fejlesztés irányait, céljait, melyhez felhasználja a különböző pályázati forrásokat is. Fejlesztési területek: számítástechnika (számítógéppark bővítése), intézményi, községi és egyéb rendezvények technikai lebonyolításához szükséges eszközök biztosítása (kültéri hangosítás, mobilszínpad, rendezvénysátor)
4. A közművelődés minden eszközével segíteni a „Családbarát Önkormányzat” cím elnyerését
 - A nagyszámú kisgyermekes család megszólítása családi és gyermekprogramokkal: családi nap, táncház, bábszínház, koncertek, kézműves foglalkozások, könyvtári gyermekkuckó bővítése, könyvbemutatók, kiállítások, kirándulások szervezése
5. Éves kulturális eseménynaptár készítése az Önkormányzat és a civil szervezetek részvételével
 - Évente az önkormányzat, az önkormányzat intézményei az egyházak és a civil szervezetek által szervezett programok egyeztetése után éves kulturális eseménynaptár készítése, amely megtekinthető az Öregiskola honlapján (konyvtar.nagykovacsi.hu)

A megvalósítás ütemezését az Öregiskola éves munkaterve tartalmazza, határidők és felelősök megjelölésével.

II. Nagykovácsi a miénk - lokálpatriotizmus erősítése – a lakosság identitásának növelése

1. A Nagykovácsiban élő művészek, tudósok szellemi értékeinek bemutatása, a közösség kulturális életében való részvételük támogatása

- A Nagykovácsi Alkotóművészek Egyesülete, a Nagykovácsi Alapfokú Iskola művészei, tanárai, növendékei és a Nagykovácsiban élő alkotó és előadóművészek tudósok aktív szerepvállalásának támogatása, az általuk szervezett rendezvények szervezésének segítése, népszerűsítése
- 2. Hagyományteremtő és hagyományőrző rendezvények szervezése
 - Nagykovácsi búcsú, Kitelepítési Emléknep, Civil nap, Nagykovácsi Művészeti Találkozó, Alapfokú Művészeti Iskola Gálaműsora, Adventi hétvégék, Márton napi lámpás felvonulás, Crosskovácsi rendezvények szervezésében való részvétel, közreműködés
- 3. A helyi értékek, adottságok tudatosítása, népszerűsítése, megőrzése
 - Helyi természeti, környezeti, nevezetességek, látnivalók népszerűsítése bemutatása
 - Kulturális, és természeti adottságokra alapozó turizmus fejlesztése
 - Turisztikai és információs kiadvány készítése
 - Útbaigazító táblák készítése és elhelyezése
 - Nagykovácsi új üdvözlőtábla készítése és elhelyezése magyar, német és angol nyelven
- 4. Nagykovácsi múltjának, jelenének, emlékeinek megőrzése, dokumentálása
 - Helytörténeti gyűjtemény gondozása, bővítése, méltó körülmények közé való elhelyezése
 - Helytörténeti dokumentumok gyűjtése, lehetőség szerinti digitalizálása
 - Történeti interjúk készítése, és a Nagykovácsi krónika írásának folytatása
- 5. Az intézményes kereteken kívül több szabadtéri pihenőhely kialakítása
 - Az Önkormányzat, a civil szervezetek és a Pilisi Parkerdő együttműködésével pihenőpadok elhelyezése, részvétel a Békás-tó, Sebestyén-domb, Nagyszénás területein új pihenőhelyek létrehozásában, játszóterek rendszeres felújításában, karbantartásában, ezek bővítésében, kijelölt tűzrakó helyek kialakításában
- 6. Ifjúsági közösségteremtő és szabadidős terek létrehozása, a fiatal tehetségek támogatása
 - Az ifjúságot támogató civil szervezetek, az Önkormányzat és az Önkormányzat intézményei közreműködésével megvalósuló táborok, kirándulások, sportesemények, sportolási lehetőségek biztosítása
- 7. A Nagykovácsi Értéktár gondozása, bővítése
 - Nagykovácsi szellemi és tárgyi értékeinek rendszerbe foglalása, mindenki számára elérhetővé tétele, folyamatos frissítése, bővítése
- 8. A civil szerepvállalás, ezáltal a lokálpatriotizmus erősítése
 - A Képviselő Testület személyes kapcsolattartása a civil szervezetek képviselőivel a hatékonyabb együttműködés érdekében
 - Az Önkormányzat és a civil szervezetek kölcsönös együttműködésének érdekében, évente legalább egy alkalommal Civil Nap szervezése
 - Civil szervezetek kezdeményezéseinek segítése, támogatása, összefogása

A megvalósítás ütemezését a Képviselő Testület éves munkaterve tartalmazza.

III. Kapcsolatok, együttműködési lehetőségek

1. A kistérségen belüli kulturális kapcsolatok erősítése
 - Kistérségi rendezvények szervezésében való részvétel, közreműködés
 - A Kistérségi Közkincs Kerekasztal munkájában való részvétel
 - Közös pályázatok írása
 - A kistérség kulturális eseményeit népszerűsítő honlapon való rendszeres megjelenés (www.aranykapuk.hu)
2. Testvérvárosi kulturális kapcsolatok ápolása és bővítése
 - Kölcsönös részvétel kulturális és sportrendezvényeken, művészeti csoportok delegálása és meghívása
 - Ifjúsági találkozók, táborok szervezése
3. Kulturális együttműködés az Amerikai Nemzetközi Iskolával
 - Nemzetközi klub, kiállítások, koncertek, kirándulások egyéb kulturális és sportesemények közös szervezése

A megvalósítás ütemezését a Képviselő Testület éves munkaterve tartalmazza.

Nagykovácsi, 2011. október 17.

Diószeghy Tünde